

Cenk ARMAĞAN | 05.11.2019 - 10:27

Uyum sağla ya da itiraz et!



Part-time kasiyerlik de yapan Japon yazar Sayaka Murata'nın Türkçeye çevrilen ilk kitabı 'Kasiyer', topluma uyum problemleri yaşayan bir kasiyerin yaşamına odaklanan tekinsiz, rahatsız edici, tuhaf bir roman.

Sayaka Murata'nın '[Kasiyer](#)' kitabı, 2018 yılında Granta tarafından yayımlanmıştı İngiltere'de. Yayımlandığı yıl birçok övgüye mazhar olan ve New Yorker, BuzzFeed, Boston Globe gibi mecralar tarafından yılın kitapları arasında gösterilen 'Kasiyer', aynı zamanda [Los Angeles Times](#) çoksatan listesine de girmiş, Believer kitap ödülünde de uzun listeye kalmıştı.

Peki 'Kasiyer' neyi anlatıyor, bu kadar ilgi çekmesinin altında yatan sebepler neler? 'Kasiyer', 10'dan fazla kitaba imza atan Murata'nın İngilizceye de Türkçeye de çevrilen ilk kitabı. Adından da anlaşılacağı gibi, bir kasiyerin hayatına odaklanıyor: [Keiko](#) Furukura'nın. Keiko, genç yaşında kasiyerliğe başlıyor ve insanlar tarafından geçici bir iş olarak görülen bu mesleği yapmayı yıllarca sürdürüyor. Küçüklüğünden bugüne duygusal-sosyal birtakım sorunlar yaşayan Keiko, topluma uyum sağlayamayan bir karakter. Her şeyin bir kurala bağlı olduğu, gelen sütlerin, suların yerleştirileceği rafların belli olduğu, her şeyin fiyatının üstünde yazdığı bir markette çalışmak ona iyi geliyor. Etiketlerin yeterli gelmediği durumlardaysa Woody Allen'ın unutulmaz karakteri Zelig gibi iş arkadaşlarını taklit etmeye başlıyor. Müdürü gibi teşekkür ediyor, iş arkadaşları gibi ilgileniyor müşterilerle ve böylece toplumsal kodlardan bağımsız, sadece ve sadece market içinde kendisine yetecek şeyleri öğreniyor; haliyle sosyal sorunlarından münezzeh bir karaktere dönüşüyor. Bu sebeple aynı yerde yıllarca çalışması, topluma karışmaması onun için ideal olan. Kendini çalıştığı yerin bir parçası olarak görüyor artık; bedeninin bu marketten beslendikleri sayesinde oluştuğunu düşünüyor.

Fakat bir markette çalışmak toplum tarafından kabullenilmek için yeterli değil. Toplum zamanla

Keiko'dan evlenmesini, bir aile kurarak çocuk yapmasını, kendine daha iyi bir iş bulmasını istiyor. Marketteki ezberleri artık yetersiz. Tam bir 'uyumsuz' olarak nitelendirilebilecek, kurduğu düzen yıkılmak üzere olan Keiko'nun yardımına markette henüz işe başlamış bir karakter yetişiyor: Şiraha. Şiraha ve Keiko, toplum tarafından dışlanmış ve bir markete sığınmış iki karakter... Her ne kadar birbirlerine hiç benzemeseler de farklı türde, farklı şekilde eleştirilen iki figür. Şiraha çalışmayı sevmiyor, kendini her daim daha iyi pozisyonlarda görmek istiyor; bu sebeple ailesi kendisini rahat bıraksın diye evlenmek istiyor. Keiko ise uygulanan baskıdan bıkmış durumda; evlenmek onun da işine yarayacak. İkili bir anlaşma yapıyor ve baskıcı kurumlara karşı tabiri caizse birlikte savaşmaya karar veriyorlar.

'Kasiyer', bu noktada tekinsiz bir hal alıyor. Marketten uzak kalan Keiko, zamanla marketin sesini duymaya başlıyor; kendini marketin bir parçası olarak hissediyor ve haliyle, rahat hissettiği, kurallarına aşına olduğu o yere dönmek istiyor. Bir tarafta kendini çağıran market, diğer tarafta ise topluma uyum sağlama zorunluluğu... Keiko'nun tercihi geleceğini etkileyecek.

'Kasiyer'de anlatılanlar, bahsi geçen toplum, Türkiye toplumundan bağımsız değil. Kitapta rast geldiğimiz evlenme baskısı, iyi bir iş bulma, daha iyiyi arzu etme, çocuk yapma gibi ısrarlar, Türkiye toplumundan da aşına olduğumuz ısrarlar. Keiko'nun içine düştüğü uyum sağlama ve itiraz etme ikilemi, gündelik hayatta karşımıza çıkan ikilemlerden. Toplum dönüştürmeye, aynılaştırmaya çalıştıkça, Keiko gibi figürler ya bir markete sığınacaklar ya da itiraz edecekler. 'Kasiyer', aile, işyeri, evlilik gibi kurumları masaya yatıran; üstüne düşünülmesi, yazılması gereken, tekinsiz, rahatsız edici, tuhaf bir roman.

KASİYER

Sayaka Murata

H. Can Erkin

Turkuvaz Kitap, 2019

126 sayfa, 18 TL.